

Briuselis, 2016 02 05
COM(2016) 47 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl Reglamento (EB) Nr. 391/2009 ir Direktyvos 2009/15/EB dėl laivų patikrinimo ir
apžiūros organizacijų ir atitinkamos jūrų administracijų veiklos bendrųjų taisyklių ir
standartų įgyvendinimo pažangos**

1. ĮVADAS

Kaip trečiojo saugios laivybos dokumentų rinkinio sudedamąsias dalis 2009 m. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 391/2009 dėl laivų patikrinimo ir apžiūros organizacijų bendrųjų taisyklių ir standartų (toliau – Reglamentas)¹ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/15/EB dėl laivų patikrinimo ir apžiūros organizacijų ir atitinkamos jūrų administracijų veiklos bendrųjų taisyklių ir standartų (toliau – Direktyva)². Šios ataskaitos tikslas – atitinkamai pagal Reglamento 17 straipsnį ir Direktyvos 12 straipsnį informuoti Europos Parlamentą ir Tarybą apie šių teisės aktų įgyvendinimo pažangą.

2. APLINKYBĖS

Reglamentu ir Direktyva panaikinta Tarybos direktyva 94/57/EB³, šie teisės aktai sudaro nuoseklų teisės aktų kompleksą, kuriame nustatyta ES laivų patikrinimo ir apžiūros organizacijų (dar vadinamų *pripažintomis organizacijomis* arba PO) veiklos reglamentavimo sistema.

Direktyva reglamentuojami valstybių narių, kaip vėliavos valstybių, ir pripažintų organizacijų, įgaliotų jų vardu vykdyti funkcijas, susijusias su teisės aktais nustatytu laivų, plaukiojančių su jų vėliavomis, sertifikavimu, santykiai.

Reglamente nustatyti pripažintų organizacijų pripažinimo kriterijai ir įpareigojimai, susiję su teisės aktais nustatyta ir klasifikavimo veikla. Šie reikalavimai yra struktūrinio ir sisteminio pobūdžio, daugiausia pagrįsti tarptautiniais standartais. Jais siekiama užtikrinti, kad ES pripažintos organizacijos, remdamosi griežta kokybės užtikrinimo sistema, visiems jų registruose klasifikuotiems laivams, nepaisant jų vėliavos, griežtai taikytų savo taisykles ir procedūras.

Reglamentu taip pat reglamentuojamas ES pripažinimo suteikimas ir panaikinimas, nustatytas Komisijos atliekamas periodinis PO vertinimas ir baudų už reikalavimų nesilaikymą skyrimo sistema.

Jei valstybė narė pageidauja *įgalioti* organizaciją jos vardu atlikti patikrinimus ir apžiūras, susijusias su teisės aktais nustatytais atitikties tarptautinėms konvencijoms liudijimais, ji privalo pavesti šias pareigas tik *pripažintai organizacijai*, t. y. organizacijai, pripažintai pagal Reglamentą⁴.

Pripažinimo procesas valdomas centralizuotai, pripažinimą suteikia Komisija. ES lygmeniu pripažinta organizacija turi teisę sudaryti dvišalius susitarimus su bet kokia

¹ OL L 131, 2009 5 28, p. 11, su pakeitimais, padarytais Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 1355/2014, OL L 365, 2014 12 19, p. 82.

² OL L 131, 2009 5 28, p. 47, su pakeitimais, padarytais Komisijos įgyvendinimo direktyva 2014/111/ES, OL L 366, 2014 12 20, p. 83.

³ 1994 m. lapkričio 22 d. Tarybos direktyva 94/57/EB dėl laivų apžiūros ir tikrinimo organizacijų ir atitinkamos jūrų administracijų veiklos bendrųjų taisyklių ir standartų, OL L 319, 1994 12 12, p. 20, su pakeitimais.

⁴ Reglamento I priede nustatyti būtiniausi kriterijai, kuriuos organizacijos privalo atitikti, kad įgytų arba išsaugotų (ES) pripažinimą.

valstybe nare, o ši negali atsisakyti to padaryti, tačiau gali riboti pripažintų organizacijų, kurias ji įgalioja naudodamasi savo vėliava, skaičių.

Pagal Direktyvos 6 straipsnį (atitinkamai – pagal Reglamento 12 straipsnį) Komisijai įgyvendinti šiuos teisės aktus padeda Jūrų saugumo ir teršimo iš laivų prevencijos komitetas (COSS)⁵.

3. PRIPAŽINTŲ ORGANIZACIJŲ (PO) SĄRAŠAS

3.1. Pripažinimo ir anksčiau suteikto pripažinimo išsaugojimo teisinis pagrindas

Pripažinimo procesas ir iki 2009 m. pagal Tarybos direktyvą 94/57/EB suteikto pripažinimo išsaugojimas reglamentuojamas šiomis Reglamento nuostatomis:

- 4 straipsnis: sprendimas dėl pripažinimo, kurį Komisija priima pagal Reglamente (ES) Nr. 182/2011⁶ nustatytą nagrinėjimo procedūrą; susijęs juridinis asmuo, kuris turėtų turėti pripažinimą; ribotas pripažinimas; PO sąrašo paskelbimas;
- 15 straipsnis: pripažinimo išsaugojimas ir iki Reglamento įsigaliojimo pagal Direktyvą 94/57/EB suteikto riboto pripažinimo peržiūra;
- 16 straipsnis: juridinio asmens, kuris turėtų turėti pripažinimą, patikrinimas; prireikus priimamas sprendimas iš dalies pakeisti pripažinimą.

3.2. Sąrašo pakeitimai

2007 m. buvo trylika ES pripažintų organizacijų⁷. Nuo to laiko sąrašas keitėsi taip:

- 2008 m. balandžio 18 d. baigė galioti ribotas organizacijos *Registro Internacional Naval, SA (RINAVE)* pripažinimas, jis nebuvo atnaujintas⁸;
- 2009 m. įsigaliojus Reglamentui, pagal Reglamento 15 straipsnį, pripažinimą (be apribojimų) išsaugojo dešimt organizacijų;
- pagal Reglamento 15 straipsnį, buvo išsaugotas ir be apribojimų pratęstas Lenkijos laivų registro (*Polish Register of Shipping, PRS*) pripažinimas⁹;

⁵ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2099/2002, OL L 324, 2002 11 29, p. 1, su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 530/2012, OL L 172, 2012 6 30, p. 3.

⁶ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai, OL L 55, 2011 2 28, p. 13.

⁷ Remiantis Tarybos direktyva 94/57/EB dėl laivų apžiūros ir tikrinimo organizacijų ir atitinkamos jūrų administracijų veiklos bendrųjų taisyklių ir standartų pripažintų organizacijų sąrašas (2007/C 135/04), OL C 131, 2007 6 19, p. 4.

⁸ 2005 m. balandžio 18 d. Komisijos sprendimas 2005/311/EB dėl *RINAVE – Registro Internacional Naval, SA* riboto pripažinimo pratęsimo, OL L 99, 2005 4 19, p. 15.

⁹ 2009 m. rugsėjo 30 d. Komisijos sprendimas 2009/728/EB, kuriuo be apribojimų pratęsiamas Lenkijos laivų registrui suteiktas Bendrijos pripažinimas, OL L 258, 2009 10 1, p. 34.

- 2010 m. rugpjūčio 30 d. baigė galioti ribotas Graikijos laivų registro (*Hellenic Register of Shipping, HRS*) pripažinimas, jis nebuvo atnaujintas¹⁰.

Pastaruoju metu PO sąrašas keitėsi taip:

- 2013 m., susijungus bendrovėms *Det Norske Veritas (DNV)* ir *Germanischer Lloyd (GL)*, Komisija pagal Reglamento 4 ir 16 straipsnius iš dalies pakeitė DNV pripažinimą ir jį suteikė naujam atitinkamam juridiniam asmeniui DNV GL AS¹¹;
- 2014 m. Komisija pagal Reglamento 4 straipsnį suteikė pripažinimą Kroatijos laivybos registruui (*Croatian Register of Shipping, CRS*)¹²;
- 2015 m. Komisija pagal Reglamento 16 straipsnį iš dalies pakeitė keturioms organizacijoms suteiktus pripažinimus ir kiekvieną pripažinimą suteikė atitinkamam juridiniam asmeniui, kuris turėtų turėti pripažinimą¹³.

3.3. ES pripažintų organizacijų sąrašas nuo 2015 m. gegužės mėn.

Pagal Reglamento 4 straipsnio 5 dalį Komisija rengia, atnaujina ir skelbia pagal Reglamentą pripažintų organizacijų sąrašą.

Šiuo tikslu Komisija priėmė 2015 m. balandžio 24 d. Komisijos sprendimą (ES) 2015/669¹⁴, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2007/421/EB dėl pripažintų organizacijų, apie kurias valstybės narės pranešė pagal Tarybos direktyvą 94/57/EB, sąrašo paskelbimo, kuriame Mobilumo ir transporto generalinio direktorato generalinis direktorius įgaliotas skelbti pripažintų organizacijų sąrašą ir prireikus jį atnaujinti.

Atnaujintas sąrašas buvo paskelbtas 2015 m. gegužės 19 d. Europos Komisijos pranešime (2015/C 162/06)¹⁵; į sąrašą įtraukta vienuolika organizacijų: *American Bureau of Shipping (ABS)*; *Bureau Veritas SA – Registre internationale de classification de navires et d'aeronefs (BV)*; *China Classification Society (CCS)*; *Croatian Register of Shipping (CRS)*; *DNV GL AS*; *KR (Korean Register)*; *Lloyd's Register Group LTD (LR)*; *Nippon Kaiji Kyokai General Incorporated Foundation (ClassNK)*; *Polish Register of Shipping (PRS)*; *RINA Services S.p.A.*; *Russian Maritime Register of Shipping (RS)*.

¹⁰ 2009 m. kovo 30 d. Komisijos sprendimas 2009/354/EB, kuriuo pratęsimas Bendrijos ribotas Graikijos laivų registro pripažinimas, OL L 109, 2009 4 30, p. 42.

¹¹ 2013 m. gruodžio 13 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo pagal Reglamentą (EB) Nr. 391/2009 iš dalies keičiamas bendrovei *Det Norske Veritas* suteiktas pripažinimas, OL L 338, 2013 12 17, p. 107.

¹² 2014 m. gegužės 14 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo Kroatijos laivybos registrą tvarkančiai organizacijai suteikiamas ES pripažinimas pagal Reglamentą (EB) Nr. 391/2009, OL L 145, 2014 5 16, p. 43.

¹³ 2015 m. balandžio 24 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2015/668 dėl tam tikroms organizacijoms pagal Reglamento (EB) Nr. 391/2009 16 straipsnį suteiktų pripažinimų dalinio pakeitimo, OL L 110, 2015 4 29, p. 22.

¹⁴ OL L 110, 2015 4 24, p. 24.

¹⁵ OL C 162, 2015 5 19, p. 5.

4. VALSTYBIŲ NARIŲ, KAIP VĒLIAVOS VALSTYBIŲ, NAUDOJIMASIS PO PASLAUGOMIS

4.1. Direktyvos 2009/15/EB perkėlimas į nacionalinę teisę

Pagal Direktyvos 13 straipsnį, valstybės narės privalėjo iki 2011 m. birželio 17 d. Direktyvą galutinai perkelti į nacionalinę teisę. Komisija įvertino Direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę užbaigtumą ir nustatė, kad Direktyva iš esmės perkelta tinkamai.

4.2. Valstybių narių ir PO bendradarbiavimo santykiai

Direktyvos 5 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės, kurios priima sprendimą įgalioti pripažintą organizaciją, sudarydamos nustatytos formos oficialią sutartį arba lygiavertį teisinį susitarimą, nustato bendradarbiavimo su susijusiomis PO santykius. Pagal šio straipsnio 4 dalį, kiekviena valstybė narė privalo perduoti Komisijai tikslią informaciją apie bendradarbiavimo su PO santykius.

Visos valstybės narės, kurios naudojami vienos arba kelių PO paslaugomis, atsižvelgdamos į reikalavimus pateikė informaciją apie jų bendradarbiavimo santykius, o prireikus – ir šios informacijos pakeitimus arba atnaujinimus. Komisija patikrino, ar minėti susitarimai atitinka reikalavimus.

Visos valstybės narės, išskyrus vieną, buvo sudariusios susitarimus su viena arba keliomis PO. Kiekvienos valstybės narės sudarytų susitarimų skaičius įvairuoja nuo vieno iki dešimties, vienoje valstybėje narėje yra vidutiniškai šešios įgaliotos PO.

ES PO sudarytų susitarimų su valstybėmis narėmis skaičius įvairuoja nuo vieno iki dvidešimt penkių, kiekviena PO yra sudariusi vidutiniškai po keturiolika susitarimų.

Pagal Direktyvos 8 straipsnį, jei valstybė narė mano, kad PO nebegali jos vardu vykdyti 3 straipsnyje nurodytų užduočių (patikrinimų, apžiūrų ir (arba) teisės aktais nustatytų liudijimų išdavimo), valstybė narė tokį įgaliojimą gali laikinai sustabdyti ar panaikinti. Tokiu atveju valstybė narė apie tai nedelsdama informuoja Komisiją ir nurodo pagrįstas tokio sprendimo priežastis¹⁶. Nuo Direktyvos įsigaliojimo Komisija neužregistravo nė vieno tokio pranešimo.

4.3. Valstybių narių vykdoma PO stebėseną

Kiekviena valstybė narė privalo įsitikinti, kad jos vardu veikiančios PO veiksmingai atlieka joms pavestas funkcijas, susijusias su laivais, plaukiojančiais su jos vėliava. Šiuo tikslu kiekviena valstybė narė kas dvejus metus atlieka visų jos vardu veikiančių PO stebėseną ir Komisijai bei kitoms valstybėms narėms pateikia tos stebėsenos rezultatus (Direktyvos 9 straipsnis).

Iš esmės valstybės narės vykdė šį įpareigojimą ir, laikydamos reikalavimų, teikė Komisijai savo stebėsenos ataskaitas¹⁷. Tačiau Direktyvoje nenustatyta konkrečių stebėsenos ataskaitų struktūros, turinio ir detalumo reikalavimų. Todėl atskirų valstybių narių ataskaitų išsamumas ir kokybė labai skiriasi. Komisija, siekdama susitarti dėl

¹⁶ Išskyrus įgaliojimo sutarties nutraukimą PO iniciatyva arba valstybės narės ir susijusios PO bendru sutarimu.

¹⁷ Viena valstybė narė neįvykdė šio įpareigojimo; šiuo metu vykdoma pažeidimo nagrinėjimo procedūra.

būtiniausios informacijos, kuri turėtų būti pateikta ataskaitose, pradėjo diskusijas su valstybėmis narėmis.

Valstybės narės taip pat privalo vykdyti PO stebėseną kaip uosto valstybės (Direktyvos 10 straipsnis) ir pranešti Komisijai apie „*laivus, kurie kelia didelę grėsmę saugumui ir aplinkai arba kai matyti ypač aplaidus pripažintų organizacijų elgesys*“. Iki šiol Komisija neužregistravo nė vieno tokio valstybių narių pranešimo.

5. PO PRIEŽIŪRA IR STEBĖSENA ES LYGMENIU

5.1. Periodiniai vertinimai

Teisinė sistema

Pagal Reglamento 8 straipsnį „*Komisija kartu su valstybe nare, pateikusia atitinkamą prašymą suteikti pripažinimą, <...> ne rečiau kaip kartą per dvejus metus atlieka visų patvirtintų organizacijų patikrinimą.*“ „*Vertinimo metu galima organizuoti apsilankymus pripažintos organizacijos regioniniuose filialuose bei atsitiktinai pasirinktų laivų – eksploatuojamų ir statomų – patikrinimus, siekiant atlikti pripažintos organizacijos veiklos auditą.*“ Šį vertinimą Komisija atlieka siekdama: 1) patikrinti, ar PO vykdo Reglamente nustatytus įpareigojimus ir Reglamento I priede nustatytus būtiniausius kriterijus, 2) išanalizuoti, kokių konkrečių reikalavimų nesilaikoma ir kokie (galimi) tokio nesilaikymo padariniai saugumui ir aplinkos apsaugai.

Apsilankymai ir patikrinimai

Komisija Europos jūrų saugumo agentūrai (EMSA)¹⁸ pavedė jos vardu rengti pirmiau minėtus būtinus techninius apsilankymus ir patikrinimus. Tokia praktika apibendrinta paskutiniu EMSA steigimo reglamento pakeitimu¹⁹, kuriuo nustatyta, kad „*Agentūra Komisijos vardu vykdo patikrinimus, kaip tai numatyta privalomuose Sąjungos teisės aktuose dėl organizacijų, kurias Sąjunga pripažino pagal <...> Reglamentą (EB) Nr. 391/2009*“.

Tokio tikrinimo tikslas – pateikti Komisijai faktinių įrodymų ir techninę analizę, kuria remiantis būtų galima atlikti vertinimą. Be to, ši priemonė suteikė EMSA galimybę gauti patikimų su šia sritimi susijusių ekspertinių žinių ir turėti kvalifikuotų tikrintojų grupę²⁰.

Siekiant padidinti periodinių vertinimų veiksmingumą ir našumą, buvo parengtas rizika grindžiamas apsilankymų ir patikrinimų planavimo, rengimo ir atlikimo metodas, kurį taikant remiamasi labai įvairia informacija ir duomenimis (pvz., ankstesnių vertinimų išvadomis, valstybių narių ataskaitomis, laivynų ir darbuotojų statistika, naujų laivų statybos tyrimais, duomenimis apie nelaimingus atsitikimus, uosto valstybės kontrolės duomenimis ir t. t.).

¹⁸ Europos jūrų saugumo agentūra įsteigta 2002 m., patvirtinus teisės aktų rinkinį „ERIKa II“. PO tikrinimas buvo viena iš pirmųjų veiklų pradėjusios Agentūros veiklos rūšių.

¹⁹ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1406/2002, įsteigiantis Europos jūrų saugumo agentūrą (OL L 208, 2002 8 5, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 100/2013 (OL L 39, 2013 2 9, p. 31).

²⁰ PO tikrinimo tikslais EMSA yra įdarbinusi devynis visą darbo dieną dirbančius inspektorius ir per metus įvairiose pasaulio šalyse ir regionuose surengia iki dvidešimties apsilankymų ir (arba) patikrinimų.

Nuo 2009 m. birželio mėn., kai įsigaliojo Reglamentas, iki 2014 m. pabaigos (per penkerius su puse metų) EMSA surengė 111 apsilankymų ir patikrinimų, įskaitant 31 apsilankymą pagrindinėse buveinėse, 66 apsilankymus padaliniuose ir 14 laivų patikrinimų. Apie 40 proc. apsilankymų surengta ES ir EEE valstybėse, 60 proc. – trečiojoje šalyse²¹.

Komisijos vertinimas ir trūkumų šalinimas

Komisija, remdamasi EMSA išvadomis, technine analize ir – kai kuriais atvejais – rekomendacijomis, periodiškai vertina, ar PO laikosi visų Reglamente nustatytų įpareigojimų ir atitinka visus būtiniausius kriterijus.

Atliekant periodinį vertinimą, daugiausia dėmesio skiriama sistemingai organizacijos veiklai, vertinant derinami įvairūs analizės metodai, kuriais siekiama nustatyti galimas pagrindines nustatytų problemų priežastis ir galimų jų padarinių mastą ir sunkumą. Vertinimas skiriamas konkrečiai susijusiai PO, jame išsamiai apibūdinami ir įvertinami svarbūs nustatyto reikalavimų nesilaikymo aspektai ir paraginama imtis struktūrinių taisomųjų ir prevencinių veiksmų, kad šie trūkumai būtų pašalinti ir jų pakartotiniai neatsirastų²².

PO įgyvendinti taisomieji ir prevenciniai veiksmai buvo labai skirtingi ir įvairavo nuo konkrečių jų sistemų elementų pataisymo iki visiško jų pertvarkymo. Iki šiol PO bendradarbiavimas buvo skaidrus ir veiksmingas, tai rodo jų profesionalumą ir įsipareigojimą užtikrinti saugumą.

Ne rečiau kaip kartą per dvejus metus Jūrų saugumo ir teršimo iš laivų prevencijos komitete su valstybėmis narėmis aptariami apibendrinti apsilankymų, patikrinimų ir vertinimo rezultatai, nacionalinėms administracijoms taip pat pateikiama naudinga informacija, kad šios galėtų pačios vykdyti pripažintų organizacijų, kurias jos įgalioja pagal Direktyvą, stebėseną (žr. 4.3 punktą).

5.2. Komisijai suteiktos reikalavimų vykdymo užtikrinimo ir prievartos priemonės

Trūkumai, susiję su tuo, kad PO nesilaiko Reglamente nustatytų reikalavimų, paprastai šalinami taikant periodinį vertinimą (8 straipsnis), apimančią reikiamų taisomųjų veiksmų, kurių PO imasi atsižvelgdamos į Komisijos vertinimą ir bendrą svarbiausių klausimų aptarimą, įgyvendinimo stebėjimą.

²¹ Daug šių apsilankymų surengta Rytų Azijoje ir Azijos Tolimuosiuose Rytuose – šiais laikais čia vykdoma didžioji laivų statybos veiklos dalis. Be to, pusės ES PO pagrindinės buveinės įsteigtos trečiojoje šalyse: ABS buveinė įsteigta JAV, CCS – Kinijoje, *ClassNK* – Japonijoje, KR – Korėjoje, RS – Rusijoje.

²² Pavyzdžiui, atlikus konvencijoje nustatyto laivų statybos reikalavimo pakartotinio nesilaikymo (nurodyto atlikus kelis patikrinimus ir įrodyto patikrinus atrinktas tyrimo ataskaitas) pagrindinių priežasčių analizę, nustatyta, kad yra sisteminių organizacijos taisyklių atnaujinimo ir taikymo procedūros trūkumų, o atlikus padarinių analizę padaryta išvada, kad nebuvo atlikti pagal atitinkamus galiojančius saugumo reikalavimus būtini tam tikros laivų grupės tyrimai; susijusi PO pakeitė savo kokybės sistemą, siekdama užtikrinti, kad jos taisyklės ir procedūros būtų nuolat atnaujinamos (prevencija), ir ėmėsi įgyvendinti laivų, kurie galėjo būti susiję su šia problema, pakartotinio patikrinimo planą (taisymas).

Be to, Komisijai suteiktos specialios reikalavimų vykdymo užtikrinimo ir prievartos priemonės, kad „*pripažintai organizacijai neįvykdžius įsipareigojimų, į tai turėtų būti reaguojama greitai, veiksmingai ir tinkamu būdu*“ (Reglamento 10 konstatuojamoji dalis), t. y. suteikta galimybė oficialiai pareikalauti, kad PO, laikydamasi nurodytų terminų, imtųsi reikalingų prevencinių ir taisomųjų veiksmų (5 straipsnis), ir galimybė skirti baudas ir (arba) reguliariai mokamas baudas (6 straipsnis).

Jei pirmiau nurodytomis priemonėmis nepavyktų pasiekti jomis siekiamo tikslo arba jei organizacija kitaip keltų nepriimtina grėsmę saugumui ar aplinkai, Komisija, taikydama nagrinėjimo procedūrą²³ ir atitinkamai organizacijai suteikusi galimybę pateikti savo pastabas, gali panaikinti organizacijos pripažinimą (7 straipsnis).

Kol kas Komisijai neppureikė pasinaudoti 5, 6 arba 7 straipsniu.

Pagal Reglamento 14 straipsnio 2 dalį, siekdama užtikrinti skaidrumą ir teisinį tikrumą, Komisija priėmė Komisijos reglamentą (ES) Nr. 788/2014²⁴, kuriuo nustatomos išsamios vienkartinė ir reguliariai mokamų baudų skyrimo ir laivų patikrinimo ir apžiūros organizacijų pripažinimo panaikinimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 391/2009 6 ir 7 straipsnius taisyklės, kad susijusioms organizacijoms iš anksto būtų žinoma Komisijos taikoma baudų ir reguliariai mokamų baudų apskaičiavimo metodika, įskaitant konkrečius kriterijus, pagal kuriuos vertinamas bylos sunkumas ir grėsmės saugumui ar aplinkos apsaugai dydis.

5.3. Saugumo užtikrinimo ir taršos prevencijos veikla

Pripažinimas suteikiamas (ir išsaugomas) atsižvelgiant į organizacijos vykdomą kokybę ir saugumo užtikrinimo veiklą. Todėl Reglamente (14 straipsnio 1 dalyje) nustatyta, kad Komisija patvirtina kriterijus, pagal kuriuos bus vertinamas PO taisyklių ir procedūrų veiksmingumas ir PO veikla užtikrinant jos klasifikuotų laivų saugumą ir taršos iš šių laivų prevenciją, visų pirma atsižvelgiant į duomenis, sukauptus pagal Paryžiaus susitarimo memorandumą dėl uosto valstybės kontrolės ir (arba) kitą panašią priemonę, ir nustatoma, kada tokia veikla taptų nepriimtina grėsme saugumui arba aplinkai. Panašus reikalavimas buvo nustatytas (panaikintoje) Direktyvoje 94/57/EB, juo remiantis buvo priimtas Komisijos sprendimas 2009/491/EB dėl kriterijų, kurių turėtų būti laikomasi sprendžiant, ar gali būti laikoma, kad vėliavos valstybės vardu veikiančios organizacijos veikla kelia nepriimtina grėsmę saugai ar aplinkai²⁵.

Šis sprendimas pradėtas taikyti tuo pat metu, kai įsigaliojo Reglamentas. Pagal šį sprendimą, skaičiuojant bendrą įvertį, naudojami uosto valstybės kontrolės duomenys²⁶ (su PO susiję laivų sulaikymo atvejai), sukaupti pagal Paryžiaus ir Tokijo susitarimo memorandumus ir Jungtinių Valstijų pakrančių apsaugos tarnybos nustatyta tvarka.

²³ Pagal Reglamento (ES) Nr. 182/2011 13 straipsnio 1 dalies c punktą.

²⁴ OL L 214, 2014 7 19, p. 12, ir OL L 234, 2014 8 7, p. 15.

²⁵ OL L 162, 2009 6 25, p. 6.

²⁶ Su PO susijusių laivų sulaikymo atvejų skaičius, t. y. uosto valstybės kontrolės institucijų sulaikytų laivų skaičius, nustatytas remiantis vadinamaisiais trūkumais, suteikiančiais pagrindą sulaikyti laivą (rimtais konvencijų reikalavimų vykdymo trūkumais), susijusiais su pripažintos organizacijos veikla ir (arba) atsakomybe.

Komisija įgyvendino šį sprendimą ir valstybėms narėms reguliariai teikė informaciją apie jo įgyvendinimo rezultatus. Nuo 2009 m. registruojami ES pripažintų organizacijų veiklos rodikliai nuolat įvairavo nuo „patenkinamų“ iki „aukštų“.

Komisija pradėjo parengiamuosius Reglamento 14 straipsnio 1 dalies įgyvendinimo darbus, įskaitant Komisijos sprendimo 2009/491/EB peržiūrą.

6. TARPTAUTINIS MASTAS

6.1. Europos ekonominė erdvė

Kaip ir (panaikinta) Tarybos direktyva 94/57/EB, Reglamentas ir Direktyva yra svarbūs Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo²⁷ požiūriu. Tačiau nuo 2009 m. EEE jungtinis komitetas negalėjo Reglamento ir Direktyvos įtraukti į atitinkamą šio susitarimo priedą, nes tam nepritarė kai kurios EEE narėmis esančios ELPA valstybės ir dėl jų procesas užtruko iki šių dienų. Šios valstybės iki šiol taiko Tarybos direktyvą 94/57/EB²⁸. Dėl to Europos ekonominėje erdvėje veiklą vykdančioms PO taikomi iš dalies kitokie reikalavimai, o tai prieštarauja EEE susitarimo tikslui.

6.2. TJO Pripažintų organizacijų kodeksas

Direktyvos 8 konstatuojamoje dalyje teigiama: „*Daugelis visame pasaulyje veikiančių Tarptautinės jūrų organizacijos (TJO) susitariančiųjų šalių pripažintų organizacijų neužtikrina nei tinkamo taisyklių įgyvendinimo, nei pakankamo patikimumo, kai nacionalinių administracijų vardu vykdo savo funkcijas, nes klasifikacinės bendrovės neturi patikimų ir tinkamų struktūrų ir patirties, kurios jas įgalintų savo įsipareigojimus atlikti labai profesionaliai.*“²⁹ Atkreipdamos dėmesį, kad pripažintoms organizacijoms taikomų bendrų taisyklių ir standartų poveikis saugumui būtų didesnis, jei jie būtų priimami ir jei jų vykdymas būtų užtikrinamas pasauliniu lygmeniu, teisėkūros institucijos Reglamento 4 konstatuojamoje dalyje nurodė, kad „*valstybės narės ir Komisija turėtų skatinti tarptautinio pripažintų organizacijų kodekso vystymą pasitelkiant TJO*“.

Valstybės narės ir Komisija, dalyvaudamos atitinkamų TJO komitetų veikloje, aktyviai padėjo rengti kodeksą. 2012 m. pabaigoje TJO patvirtino galutinį TJO Pripažintų organizacijų kodeksą (toliau – PO kodeksas), tačiau Komisija nusprendė, kad kai kurie pakeitimai, jeigu jie būtų priimti, prieštarautų galiojantiems ES teisės aktams arba dėl jų atsirastų didelių prieštaravimų.

²⁷ Pagal 1994 m. sausio 1 d. įsigaliojusį Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimą ES valstybės narės ir trys EEE narėmis esančios ELPA valstybės (t. y. Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija) suvienijamos sukuriant bendrąją rinką, toliau vadinamą vidaus rinką. EEE susitarime nustatyta, kad į ją bus įtraukiami ES teisės aktai, susiję su keturiomis laisvėmis – laisvu prekių, paslaugų, asmenų ir kapitalo judėjimu 31 EEE valstybėje. Pagal susitarimą vidaus rinkoje garantuojamos vienodos EEE gyventojų ir ekonominės veiklos vykdytojų teisės ir pareigos.

²⁸ Tarybos direktyva 94/57/EB taikoma su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2002/84/EB; žr. EEE susitarimo XIII priedo V dalies 55 skirsnio b punktą, p. 55.

²⁹ Tuo metu TJO lygmeniu nebuvo sudaryta konsoliduoto privalomų taisyklių arba standartų rinkinio, kuriuo būtų reglamentuojamas vėliavos valstybių vykdomas PO pripažinimas, įgaliojimas ir stebėseną.

Kadangi tai ES kompetencijos klausimas, Taryba nustatė poziciją, kurios valstybės narės turėjo laikytis Tarptautinėje jūrų organizacijoje³⁰: valstybės narės turėjo būti įgaliosos pareikšti savo sutikimą laikytis kodekso su sąlyga, kad kodeksas bus laikomas minimaliuoju standartu ir kad nė viena jo nuostata nebus aiškinama kaip varžanti arba ribojanti galimybę vykdyti jų įsipareigojimus pagal ES teisės aktus, susijusius su trimis konkrečiai išvardytais dalykais³¹.

Be to, kaip dėl tokių atvejų numatyta Reglamente ir Direktyvoje, Komisija, siekdama išvengti automatinio tam tikrų PO kodekso nuostatų, kurios yra nesuderinamos su galiojančiais ES teisės aktais arba kurios galėtų turėti neigiamo poveikio ES saugumo standartams, įtraukimo į Sąjungos teisės aktus, taikė vadinamąją atitikties tikrinimo procedūrą (apsaugos priemonę)³². Komisija šią procedūrą baigė 2014 m. gruodžio mėn., prieš pat įsigaliojant PO kodeksui³³.

7. KITOS REGLAMENTE NUSTATYTOS PRIEMONĖS

7.1. 10 straipsnio 1 dalis. Techninės ir procedūrinės sąlygos, pagal kurias tarpusavyje pripažįstami medžiagų, detalių ir įrangos klasės liudijimai

Skatinant siekti, kad ES pripažintos klasifikacinės bendrovės galėtų laisvai teikti paslaugas, Reglamente reikalaujama, kad PO bendradarbiautų tarpusavyje, siekdamas suderinti savo taisykles ir procedūras ir atitinkamais atvejais susitarti dėl techninių ir procedūrinių sąlygų, kuriomis jos pripažins viena kitos įrangos, medžiagų ir detalių klasės liudijimus remdamosi lygiaverčiais standartais ir pasirinkdamos griežčiausius ir reikliausius standartus. Ši priemonė iš esmės pagrįsta savireguliacijos ir partnerystės su atitinkamais jūrų pramonės suinteresuotaisiais subjektais principais.

Pagal Reglamento 10 straipsnio 2 dalį, Komisija įvertino, kaip ES PO įgyvendino pirmiau minėtas nuostatas³⁴ ir 2015 m. liepos mėn. pabaigoje pateikė ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai³⁵, pagrįstą nepriklausomu tyrimu³⁶. Šioje ataskaitoje, be kitų

³⁰ 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos sprendimas 2013/268/ES dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi Tarptautinėje jūrų organizacijoje (TJO) dėl tam tikrų kodeksų ir tam tikrų konvencijų bei protokolų susijusių pakeitimų priėmimo, OL L 155, 2013 6 7, p. 3.

³¹ Deklaracijoje, pridėtoje prie Tarybos sprendimo 2013/268/ES, nustatoma: 1) teisės aktais nustatytų liudijimų ir laivo klasės liudijimų apibrėžtys, 2) pripažintoms organizacijoms nustatytų pareigų ir kriterijų apimtis ir 3) Europos Komisijos pareigos, susijusios su pripažintų organizacijų pripažinimu, vertinimu ir prireikus taisomųjų priemonių ar sankcijų joms taikymu.

³² Reglamente ir Direktyvoje pateikta dinaminių nuorodų į tarptautines konvencijas, t. y. konvencijų pakeitimams įsigaliojus tarptautiniu lygmeniu, jie automatiškai įtraukiami į ES teisės aktus. Tačiau pagal Reglamento (EB) Nr. 2099/2002 5 straipsnyje nustatytą atitikties tikrinimo procedūrą tokie pakeitimai gali būti atmesti.

³³ 2014 m. gruodžio 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1355/2014, kuriuo atsižvelgiant į tam tikrus Tarptautinės jūrų organizacijos priimtus kodeksus ir su jais susijusius kai kurių konvencijų ir protokolų pakeitimus iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 391/2009 (OL L 365, 2014 12 19, p. 82) ir 2014 m. gruodžio 17 d. Komisijos įgyvendinimo direktyva 2014/111/ES, kuria atsižvelgiant į tam tikrus Tarptautinės jūrų organizacijos priimtus kodeksus ir su jais susijusius kai kurių konvencijų ir protokolų pakeitimus iš dalies keičiama Direktyva 2009/15/EB (OL L 366, 2014 12 20, p. 83).

³⁴ Daugiau informacijos: <http://www.euomr.org>.

³⁵ COM(2015) 382 *final*.

³⁶ <http://ec.europa.eu/transport/modes/maritime/studies/doc/2015-05-29-report-mutual-recognition.pdf>.

išvadų, nuspręsta, kad ES PO sukurta ir įgyvendinta schema atitinka Reglamento 10 straipsnio 1 dalį.

7.2. 11 straipsnis. Nepriklausomo kokybės vertinimo ir sertifikavimo subjekto (KVSS) įsteigimas

Reglamente nustatyta, kad iki 2011 m. birželio 17 d. PO privalo įsteigti ir prižiūrėti nepriklausomą kokybės vertinimo ir sertifikavimo subjektą, kurio pagrindinė užduotis būtų vertinti ir sertifikuoti PO kokybės valdymo sistemą, atsižvelgiant į PO veiklos ypatumus leisti kokybės valdymo standartų išaiškinimus ir tvirtinti atskiras ir bendras PO vidaus kontrolės sistemų tobulinimo rekomendacijas.

Toks subjektas, kaip ne pelno įmonė uždaroji akcinė bendruomenės interesų bendrovė, buvo įsteigtas Londone (Jungtinė Karalystė) 2010 m. lapkričio mėn. ir pavadintas „KVSS – Europos Sąjungos pripažintų organizacijų kokybės vertinimo ir sertifikavimo subjektu (bendruomenės interesų įmone)“ (angl. *QACE - Entity for the Quality Assessment and Certification of Organisations Recognised by the European Union, CIC*)³⁷.

Pagal 11 straipsnio 6 ir 7 dalis Komisija, padedama EMSA, įvertino KVSS vystymąsi ir veiklą per pastaruosius penkerius metus ir Jūrų saugumo ir teršimo iš laivų prevencijos komitete valstybėms narėms pristatė savo vertinimo rezultatus ir numatytus tolesnius veiksmus.

Komisija iš esmės patenkinta tuo, kaip vystoma KVSS; dabar šis subjektas gali būti laikomas savarankiška organizacija, sertifikuota kaip atitinkanti standartą ISO 9001:2008.

KVSS valdymo struktūra užtikrina aiškų korporacinės ir operatyvinės veiklos atskyrimą, taigi, atrodo, kad KVSS veikla yra nepriklausoma nuo PO.

Kiek tai susiję su PO kokybės valdymo sistemos vertinimu ir sertifikavimu, Komisija mato KVSS pastangas bendradarbiauti pagal Tarptautinės klasifikacinių bendrovių asociacijos valdomą privačią kokybės sistemų sertifikavimo schemą ir ragina dėti didesnes bendras pastangas, kurių reikia siekiant visiškai įgyvendinti Reglamento reikalavimą.

8. IŠVADOS

Atsižvelgdama į ankstesnius skirsnius, Komisija mano, kad valstybėms narėms, Komisijai ir EMSA dedant bendras pastangas ir bendradarbiaujant nuo 2009 m. padaryta didelė Direktyvos 2009/15/EB ir Reglamento (EB) Nr. 391/2009 įgyvendinimo pažanga.

Iš esmės visos Reglamento ir Direktyvos nuostatos buvo įgyvendintos taip, kaip reikalauta, t. y. pradėta vykdyti ir vykdoma įvairi veikla, įgyvendintos ir taikomos įvairios priemonės, schemas ir darbiniai susitarimai.

Atrodo, kad dar per anksti vertinti šių teisės aktų poveikį, pirmenybė turėtų būti teikiama tolesniam esamos sistemos įgyvendinimui.

³⁷ Daugiau informacijos svetainėje <http://qace.co>, kurioje taip pat pateikiamos 2012, 2013 ir 2014 m. KVSS metinės ataskaitos.